

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเจตนารมณ์หลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และต่อเนื่องมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และมีบัญญัติอยู่ในกฎหมายต่าง ๆ รวมถึงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 โดยได้ให้ความสำคัญกับการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางให้มีการปฏิรูประบบราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้น กรมชลประทาน จึงนำเจตนารมณ์แห่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในการดำเนินโครงการ เชื่อนแควน้อยบำรุงแดน เพื่อเป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์หลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ

โครงการเชื่อนแควน้อยบำรุงแดน เป็นโครงการชลประทานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแนวพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาความเหมาะสมของโครงการ โดยกรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง เพื่อบรรเทาปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนของราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำแควน้อยตอนล่าง อันได้แก่ อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอพรหมพิราม อำเภอวังทอง และอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงพื้นที่บางส่วนของเขตจังหวัดพิจิตร จากปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค และเกษตรกรรมเพื่อการดำรงชีพในช่วงฤดูแล้ง และปัญหาอุทกภัยรุนแรงในช่วงฤดูฝน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี

สภาพปัญหาความไม่สมดุลของแม่น้ำแควน้อยซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลัก ที่เมื่อถึงฤดูฝนจะมีปริมาณน้ำมากจนเอ่อล้นเข้าท่วมพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำ แต่เมื่อถึงฤดูแล้งลำน้ำกลับแห้งเหือดไม่สามารถเก็บกักน้ำที่เคยมีเอาไว้ได้ ทำให้พืชผลการเกษตรต้องเสียหายอย่างหนักเป็นประจำ สาเหตุหลักเกิดจากแม่น้ำแควน้อยมีความลาดชันมากน้ำจึงไหลเร็วในช่วงน้ำมากและแห้งเหือดในช่วงน้ำน้อย

ดังคำกล่าวของลุงโรมา เพ็งไทย ชาวบ้านคันไช้ แห่งลุ่มน้ำแควน้อยโดยกำเนิด “ไม่สามารถใช้น้ำจากแควน้อยทำการเกษตรได้เลยตลอดจนมาถึงวันนี้ เพราะต้นน้ำมันไม่ได้มาตรฐาน ชันมาก เวลาที่มีน้ำมาก็เยอะ พอขาดฝนก็แห้งไปเลย” (กรมชลประทาน, 2551, น. 8)

ป่าแพรว ท่วมทอง ชาวอำเภอวัดโบสถ์ กล่าวเพียงสั้น ๆ ว่า “เป็นหนักันไม่ลืมหูลืมตา หมู่บ้านนี้ยากจนมากกว่าเขาหมดเพราะน้ำท่วมทุกปี” (กรมชลประทาน, 2551, น. 8)

ป่ามัจฉา ยิ้มทับ เกษตรกรในอำเภอวังทองก็บอกว่า “น้ำจะมาช่วงที่ข้าวได้เดือนสองเดือนทุกปี ผักหญ้าที่ปลูกไว้ นาข้าวนี้จะไม่เหลืออะไรเลยสักอย่างน้ำท่วมตายหมดเหลือแต่ดิน” (กรมชลประทาน, 2551, น. 8)

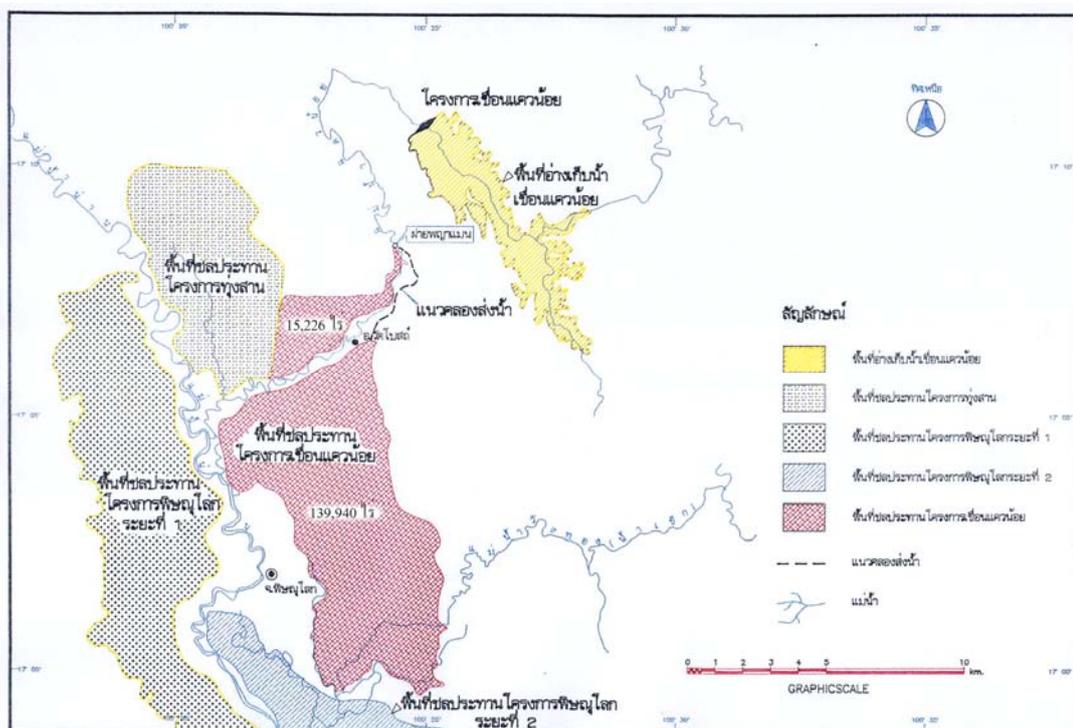
สิ่งเหล่านี้เป็นคำกล่าวของชาวบ้านที่ประสบกับปัญหาเนื่องจากแม่น้ำแควน้อย ซึ่งในแต่ละปีพื้นที่เกษตรกรรมกว่า 75,000 ไร่ ต้องเสียหายจากน้ำท่วม และอีก 200,000 ไร่ ยืนต้นแห้งตายเพราะขาดน้ำติดต่อกันนานหลายเดือน ความเป็นอยู่ของชาวบ้านในหลายหมู่บ้านของอำเภอวัดโบสถ์ เช่น บ้านน้ำโจน บ้านกลาง บ้านยาง และบ้านคันไช้ ไม่เพียงแต่ทุกข์ยากเดือดร้อนเรื่องน้ำ หากแต่ยังถูกซ้ำเติมด้วยความทุรกันดาร การสัญจรไปมาเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้เมื่อถึงยุคที่ใช้สารเคมีกันอย่างแพร่หลาย มีการใช้ยาปราบศัตรูพืช และยาฆ่าหญ้า ทำให้มีสารพิษปะปนในลำน้ำที่ไม่สามารถเจือจางได้ด้วยปริมาณน้ำน้อย โรคภัยต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นและคุกคามให้ยากลำบากมากขึ้น สภาพผืนดินที่แร้นแค้นทำให้ชาวบ้านประกอบอาชีพหลักได้เพียงการปลูกมันสำปะหลังและข้าวโพด ส่วนชาวนั้นปลูกได้แค่เพียงพื้นที่ริมน้ำ ได้ผลผลิตพอกินเพียงปีต่อปีเท่านั้น ชาวบ้านจึงต้องอยู่กันอย่างยากจน มีรายได้เฉลี่ยทั้งปีไม่ถึง 20,000 บาท ยิ่งไม่ต้องพูดถึงถนน ไฟฟ้า หรือประปาเลยที่เข้ามาไม่ถึงอยู่แล้ว

ชีวิตที่ยากลำบากของชาวบ้านไม่ว่าจะอยู่ ณ แห่งหนตำบลใดมิอาจรอดพ้นจากพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ ครั้นเมื่อเสด็จพระราชดำเนินเปิดเขื่อนนเรศวร อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกเมื่อปี พ.ศ. 2525 ได้พระราชทานพระราชดำริในการพัฒนากลุ่มน้ำแควน้อยเพื่อแก้ปัญหาให้แก่ราษฎร มีความว่า “ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำแควน้อย ในเขตอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ให้กักเก็บน้ำได้อย่างเต็มที่เพื่อบรรเทาอุทกภัยในเขตกลุ่มน้ำแควน้อยตอนล่าง และจัดหาน้ำสนับสนุนโครงการชลประทานพิษณุโลกให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์ต่อไป”

ดังนั้น จึงพระราชทานพระราชดำริให้รัฐบาลพิจารณาความเหมาะสมในการก่อสร้างโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ภาพที่ 1.1

แผนที่แสดงรายละเอียดโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน

ที่มา: รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับร่างสุดท้าย (น. 5), โดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมชลประทาน, 2539, กรุงเทพฯ: ปัญญา คอนซัลแตนท์.

ตลอดระยะเวลากว่า 20 ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยโครงการนี้เป็นอย่างยิ่ง และทรงมีพระราชดำรัสอีกหลายครั้งเพื่อติดตามการดำเนินงาน จนในที่สุดโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 ณ บ้านคันไ้ อําเภอดุสิต จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน นี้เป็นอ่างเก็บน้ำเอนกประสงค์ขนาดใหญ่ที่มีความจุเก็บกักน้ำ 798 ล้านลูกบาศก์เมตร ลักษณะโครงการประกอบด้วย 3 เขื่อนติดต่อกัน ได้แก่

- เขื่อนปิดช่องเขาต่ำ ซึ่งเป็นเขื่อนดินที่มีความสูง 16 เมตร ยาว 640 เมตร
- เขื่อนแควน้อย เป็นเขื่อนหินทิ้งดาดคอนกรีตสร้างปิดกั้นแม่น้ำแควน้อย มีความสูง

75 เมตร ยาว 681 เมตร

- เขื่อนสันตะเคียน เป็นเขื่อนหินทิ้งแกนดินเหนียวสร้างปิดกั้นลำน้ำสันตะเคียน

มีความสูง 80 เมตร ยาว 1,270 เมตร

สำหรับในส่วนของพื้นที่ส่งน้ำได้ก่อสร้างเขื่อนทดน้ำพญาแมนปิดกั้นแม่น้ำแควน้อยที่ ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ เพื่อทดน้ำที่ระบายจากเขื่อนแควน้อยด้วยแรงโน้มถ่วงเข้าสู่ระบบส่งน้ำ และยังมีระบบระบายน้ำรวมทั้งสิ้น 107 สาย ความยาวรวมประมาณ 501.40 กิโลเมตร ทั้งนี้งบประมาณในการสร้างเขื่อนแควน้อยนั้นมียังงบประมาณในการดำเนินงานทั้งสิ้น 8,881 ล้านบาท

ภาพที่ 1.2
แสดงเขื่อนหัวงานและอาคารประกอบ

ที่มา: รายงานความก้าวหน้าโครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพิษณุโลก [power point] โดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมชลประทาน, 2541.

การบริหารโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน เป็นารดำเนินงานโดยคณะกรรมการบริหารโครงการ

- รองนายกรัฐมนตรี (สุวิทย์ คุณกิตติ) ประธานกรรมการ
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองประธานกรรมการ
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รองประธานกรรมการ
- ฯลฯ (รายละเอียดเพิ่มเติม ในภาคผนวก ค)

คณะอนุกรรมการ 4 คณะ ประกอบด้วย

- คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์
- คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดินและแปลงอพยพ
- คณะอนุกรรมการก่อสร้างและประสานงาน
- คณะอนุกรรมการแก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของคณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ได้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เฉพาะกิจขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ในชุมชนพื้นที่โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ชื่อว่า ชุดปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ 3

ปัจจุบันงานก่อสร้างเขื่อนปิดช่องเขาต่ำ เขื่อนแควน้อย เขื่อนสันตะเคียน และเขื่อนทดน้ำพญาแมนได้ดำเนินการแล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์ เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการทดลองส่งน้ำและกักเก็บน้ำ พร้อมทั้งกำลังดำเนินการก่อสร้างระบบชลประทานเพื่อช่วยบรรเทาปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อจาก “เขื่อนแควน้อย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เป็น “เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน” ซึ่งหมายถึงเขื่อนแควน้อยที่ทำให้มีความเจริญขึ้นในเขตพื้นที่

โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน เป็นผลมาจากเดชพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพระประสงค์ให้โครงการนี้ อำนวยประโยชน์แก่พื้นที่เกษตรกรรมในเขตโครงการทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง จำนวน 155,166 ไร่ ส่งน้ำเสริมการเพาะปลูกในฤดูแล้งให้โครงการชลประทานในกลุ่มน้ำเจ้าพระยา พื้นที่ประมาณ 250,000 ไร่ ส่งน้ำเสริมให้กับพื้นที่ชลประทานโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 24,000 ไร่ ส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณ 47.30 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี สามารถบรรเทาอุทกภัยบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำแควน้อยตอนล่างประมาณ 75,000 ไร่ และพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพิษณุโลกบางส่วน ทั้งนี้ ยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำให้กับประชาชนในพื้นที่ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลก นอกจากนี้ยังสามารถติดตั้งเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าที่มีกำลังผลิตไฟฟ้าได้ 38 เมกะวัตต์ สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้เฉลี่ยปีละ 148.80 กิกะวัตต์ต่อชั่วโมง

จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้การดำเนินการภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของกรมชลประทาน ส่งผลให้โครงการเขื่อนแควน้อยก่อกำเนิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้ในที่สุดนั้นจำเป็นต้องผ่านกระบวนการทำงานอย่างหนักจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งการวางแผน การจัดการ การตรวจสอบ การวิจัย การประเมินผลกระทบ และการดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งความสำเร็จในงานก่อสร้างเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ที่เห็นกันวันนี้มิใช่ได้มาโดยง่าย แม้ตลอดระยะเวลา 25 ปี

ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนให้แล้วเสร็จก็ตาม หากแต่ผลพวงของความสำเร็จนั้นไม่ได้อยู่ที่กระบวนการก่อสร้างเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จได้นั้นก็คือ การสื่อสารและการสร้างความเข้าใจกับประชาชน ส่งผลให้สามารถดำเนินโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนได้อย่างราบรื่น เกิดปัญหาและอุปสรรคน้อยมาก

รูปแบบการสื่อสารในการเข้าหาประชาชนที่ทางกรมชลประทานนำมาใช้ เพื่อสื่อสารกับประชาชนที่อยู่เขตพื้นที่ก่อสร้างโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ก็คือ การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน เหตุที่ต้องมีการนำการประชาสัมพันธ์เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อสารกับประชาชนก็เพื่อที่จะให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ เห็นถึงประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมตามกระบวนการของโครงการรัฐ การที่ต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เนื่องมาจากโครงการการสร้างเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ต้องมีการใช้พื้นที่จำนวนมากในการก่อสร้าง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใช้พื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน ฉะนั้น จึงได้ใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นแก่ชาวบ้าน ถึงเหตุผลที่พวกเขาต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่ใหม่ที่ทางรัฐจัดเตรียมไว้ให้ ซึ่งชาวบ้านเองก็ไม่ต้องการที่จะย้ายเพราะมีความผูกพันและรักในถิ่นฐานที่พวกเขาอยู่อาศัยมานาน ทำให้กลายเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของคณะทำงานโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ดังนั้นจึงได้ใช้การสื่อสารที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง โดยการพยายามประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ชาวบ้าน และให้พวกเขาเห็นความสำคัญถึงเจตนารมณ์อันดีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ต้องการให้โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร

จากความสำเร็จในประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนนี้เอง ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะค้นคว้าถึงการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่ทางโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ได้นำมาใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคณะทำงานและชาวบ้านในท้องถิ่น อันนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชาวบ้านตามกระบวนการของโครงการของรัฐว่า มีการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างไร ใช้กิจกรรมอะไรบ้างในการประชาสัมพันธ์ รวมถึงปัจจัยใดที่ทำให้การประชาสัมพันธ์เพื่อการมีส่วนร่วมในชุมชนของโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรค ตลอดจนการแก้ปัญหาของการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษากการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากข้อมูลการก่อสร้างโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ตั้งแต่ที่ได้เริ่มมีพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขึ้นในปี พ.ศ. 2525 จนกระทั่งการก่อสร้างเสร็จในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2552 โดยมุ่งเน้นไปที่ การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการดังกล่าวเป็นประเด็นหลัก ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกคณะทำงานโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ได้แก่ ด้วยคณะทำงานภาครัฐและผู้นำชุมชน กลุ่มที่สองได้แก่ กลุ่มตัวอย่างคนในชุมชนโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ทั้งนี้ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายน-พฤศจิกายน 2552 เป็นเวลา 3 เดือน

นิยามคำศัพท์

การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและเหมาะสมกับเนื้อหาที่จะนำเสนอ

โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน หมายถึง อ่างเก็บน้ำเอนกประสงค์ขนาดใหญ่ที่สร้างขึ้นตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเห็นว่าประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกประสบปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมติดต่อกันมานาน ทำให้ไม่สามารถทำเกษตรกรรมในพื้นที่ได้ ดังนั้น เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าวจึงริเริ่มโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนขึ้น โดยประกอบด้วย 3 เขื่อนติดต่อกัน คือ เขื่อนปิดช่องเขาต่ำ เขื่อนแควน้อย และเขื่อนสันตะเคียน และสร้างเขื่อนทดน้ำพญาแมนขึ้นเพื่อปิดกั้นแม่น้ำแควน้อย โดยโครงการนี้แล้วเสร็จในเดือนมีนาคม 2552

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการที่สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมตามกระบวนการของโครงการรัฐได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชั้น คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ, การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมการประเมินผล

- ชั้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน และเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือก และทางเลือก บทบาท ในฐานะการให้ข้อมูล ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็น ประกอบการตัดสินใจ

- ชั้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ

- ชั้นการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

- ชั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การเกี่ยวข้องกับการที่จะพยายามประเมินประสิทธิผลของโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีที่จะดำเนินการต่อเนื่องไป ซึ่งผลจากการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปในขั้นตอนที่ 1

คณะกรรมการโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน หมายถึง เจ้าหน้าที่ของโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน อันประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ชลประทานจากสำนักงานก่อสร้าง 2 (โครงการแควน้อย สำนักโครงการขนาดใหญ่ กรมชลประทาน), ทหารชุดปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ 3, เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในชุมชน ดูแลเอาใจใส่ และปกครองให้ประชาชนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และเจ้าอาวาสวัดน้ำโจน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้ซึ่งอาจได้รับผลกระทบทั้งด้านลบและด้านบวก ทั้งทางตรงและ ทางอ้อม จากการดำเนินงานโครงการแควน้อยบำรุงแดน ดังนี้

- ผู้รับประโยชน์ หมายถึง ประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบในด้านบวกทั้งทางตรง ทางอ้อม จากการก่อสร้างโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน เช่น ผู้ที่ได้รับการจัดสรรน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค

- ผู้รับผลกระทบ หมายถึง ประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบในด้านลบทั้งทางตรง ทางอ้อม จากการก่อสร้างโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ผู้ที่ต้องสละพื้นที่ทำกินในการสร้างเขื่อน เนื่องจากที่ดินถูกน้ำท่วม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน
2. ทราบถึงปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรค ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของการใช้
สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน
3. ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในกำหนดการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์
เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่ต่อไป